

Libris .RO

Respectă-te în cărțile noastre

PETRE ISPIRESCU

SNOAVE
POVEȘTI MORALE
POVESTIRI ISTORICE

Prefață de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000
București

CUPRINS

<i>Genetica textelor lui Ispirescu</i> (prefață de Lucian Pricop) ...	7
<i>Snoave sau povești populare</i> (1879).....	13
Păpara	15
Lupul pârcălab	17
Boiangiul și snovosul	20
Știți voi ce zice în cartea aceasta?	23
Ieftin și scump	25
Săracilor mâni multe!	27
Muierea fățarnică	29
Vorbele bătrânești sunt pietre nestimate	35
Vulpea firoascoasă	38
Bucatele afumate	40
Descoperirea hoției cu paie	43
Păcăliciul păcălit	46
Cum poate să-și calce țiganul jurământul	49
Muierea vindecată de boala iubitului	50
<i>Povești morale</i> (1886)	53
Ispravnicul pocăit	55
Copilul cel isteț	60
Ariciul și vulpea	66
Țapul și șarpele	69
Gazda norocului	71

Căinele leneș și cărți	75
Bogăția și veselia	78
Judecata vulpei	82

<i>Din periodice</i>	87
----------------------------	----

Neguțătorul și chirigiul	89
Popa, călugărul și turcul	94
Ban la ban trage	97
Finul popii	98
Mierloiul și scatiul	100
Doi necunoscuți	103

<i>Din periodice și postume</i>	107
---------------------------------------	-----

Istoria lui Ștefan Vodă cel Mare și cel Bun	109
---	-----

Alte povestiri despre Ștefan cel Mare

Povestea lui Ștefan-Vodă și a credinciosului său Nourăș	167
Povestea lui Tolpa Țiganul și Ștefan-Vodă cel Bun și Mare	171
Doamna lui Neagoe-Vodă	179
Cetatea Poenari	183
Dreptatea lui Vlad Țepeș	186

<i>Glosar</i>	189
---------------------	-----

PĂPARA

Doi amici se întâlnesc. Se întrebă, se cercetează de sănătate. Apoi unul din ei zise:

– Ei! ce te faci tu azi? Unde o să petreci seara?

– Astăzi sunt invitat la masă la un amic al meu intim. Dacă vrei, vino și tu; el șade în strada Frântă, nr. ...; avem să petrecem bine la el.

– Dară eu cunosc pe amicul tău numai din auzite, cum a să merg eu la masă la el?

– Ce-ți pasă? El este un om cumsecade și te va primi bine când va auzi că-mi ești amic. La 6 ore punct să fii acolo.

Amicul acesta se întâlnește cu altul și, crezând că în puterea amicitiei cu amicul său va putea fi primit la masă și cestă altul, îl invită dară și îi spuse și ora prescrisă.

Acesta iară, bazat pe ce îi spusese amicul său, invită și el pe altul, și așa mai departe, până veni seara.

La ora mesei, amfitrionul nostru aștepta cu mare mulțumire să-i vină amicul, care nu întârzie d-a veni. Dar rămase surprins când văzu că după dânsul vine altul; după acesta altul, până ce se află în fața a doisprezece musafiri.

Ca să se dumirească de această neașteptată onoare, amfitrionul se adresă către invitatul său:

– Cine este domnul, amice?

Respect pentru **Domnul** este un amic al meu, pe care l-am invitat însumi, încredințat de bunătatea dumitale și bazat pe amicia noastră.

– Prea bine. Dar domnul cine este?

– Este un amic al amicului meu.

– Și asta bine. Dar domnul?

– Amicul amicului acestui domn, care și el îmi este amic.

În astfel de chip se făcură recomandările, până la cel din urmă.

Văzând că astfel merge treaba, domnul casei se coboară în cuhnie și dă ordinele trebuincioase pentru ospăț.

După câțva timp, gazda își pofti la masă toți musafirii, cunoscuți și necunoscuți.

Aceștia, cum văzură aranjamentele mesei, se așteptau la un ospăț foarte elegant și copios. Curățenia mesei, a serviciului și regula cu care erau așezate lucrurile fiecare la locul său le ațâța și mai mult apetitul.

Se așezară la masă și bucatele începură a sosi în castroane mari, curate și scumpe.

– Ce este asta ce se puse pe masă, scumpul meu amic? întrebă invitatul pe gazdă.

– Aceasta este papară, dragul meu prieten. Ea deschide apetitul.

– Prea bine; dar ceea ce se aduse acum în cestălalt castron ce este?

– Păpara păpărei.

– Bine. Dară ceea ce vine după aceasta?

– O păpară a unei păpare a păpării.

Și tot astfel merse lucrul până la castronul al doisprezecelea.

Musafirii, de unde se așteptau la cine știe ce, fură nevoiți a mânca păpara.

LUPUL PÂRCĂLAB

Era iarnă. Pământul se acoperise de zăpadă. Se zicea că ninsoarea ce căzuse era de patru palme domnești. Era una din iernile cele mai grele. Lupul, flămând, ieșise din pădure și ținea poteca. Mergând pe cărare, se întâlnește cu un asin. Vederea pradei sale atât îi ațâțase pofta de mâncare, încât îi lăsa gura apă; mai cu seamă că nu-i știa de rost de vreo trei zile.

– Stai să te mănânc, blestematule, că iacă sunt lihnit de foame.

– Ce mai treabă; parcă altceva mai bun n-ai de făcut, răspunse asinul. Că a să mă mănânci, știu; ești bun de una ca aceasta. Dar ce a să alegi din mine, un biet dobitoc slab, prăpădit de boală și osteneală? Deocamdată îți vei potoli foamea, dar mâine?

– Bun e Dumnezeu. Dacă mâine nu voi da peste vreun vânat, găsesc eu poimâine, și de foame nu mă lasă el să mor.

– Așa este. Însă nu este mai bine să ai în toate zilele cu ce să-ți umpli burduhanul, și fără să muncești?

– Ba da, se grăbi lupul a răspunde; însă eu nu știu alt meșteșug decât pe acela ce l-am învățat.

– Eu cunosc un altul. Și dacă vei binevoi, n-ai decât să mă asculți și te încredințez că vei scăpa de lipsă și de foame. Aș fi voit să mă folosesc eu de ceea ce am să-ți spun; dar eu

nu știu de ce toate dobitoacele râd de mine. Și dacă urechile îmi sunt lungi, alte animale au cozi lungi, boturi lungi, coarne, și cu toate astea ele nu sunt așa de râs ca mine.

– Ia lasă astea și spune mai iute, că n-am timp de pierdut.

– Ascultă. Pârcălabul din satul nostru a murit; toți sătenii ar voi să fie pârcălabi, și din aceasta tot satul este învrăjbit. Mai bucuros ar alege pe un străin decât pe unul din ei. Și, ca să-și împlinească dorința, mă trimise pe mine să aduc pe oricine voi întâlni. Dumnezeu mi te scoase în cale și eu te povățuiesc să nu mai întârzii și să vii cu mine.

– Și ce bine poate să-mi aducă aceasta? întrebă lupul; tu îmi ziseși că voi scăpa de neajunsul foamei.

– Tocmai aceasta. Pârcălabul, după cum se știe, este capul satului. Oițele, mielușeii, găinile, porceii, toți sunt sub ascultarea lui. Pe fiecare zi vei putea alege câte una pentru prânzul d-tale, fiindcă pârcălabul nu este el așa degeaba pârcălab.

– Dacă este așa, te ascult, haide să mergem.

Și porniră amândoi spre sat; asinul înainte și lupul după dânsul; asinul se tot uita înapoi și lărgea pasul; lupul, plin de bucurie, cu mațele chiorăinde și mândru, îl ținea de scurt și mergea aproape de măgar, spre a nu-i scăpa din gheare un așa chilipir.

Abia ajunseră la marginea satului și asinul o rupse la fugă; lupul după el. Țăranii, văzând că întră lupul în sat, săriră cu mic cu mare, cu ciomege, cu topoare, cu bulgări, dădură chiote, îl loviră și luară pe lup în goană cu câinii. Cât p-aci să-i rămână pielea p-acolo; cu chiu, cu vai, scăpă de moarte, dară huiduit, lovit și cotonogit. Nici nu prinse de veste când ajunse în pădure peste nămeți și troiene, ostenit, de era să crape fierea în el. Aici cugetă el că trebuie să se odihnească puțin.

Tocmai atunci un călugăr, care se întorcea la schitul unde era închinat, trecea prin pădure și, văzând lupul flămând, alergând cu limba scoasă de un cot, de frică, luă rasa în cap, se făcu ghem și se culcă pe zăpadă.

Lupul crezu a fi găsit cel mai nimerit loc de odihnă, punându-se pe această buturugă pârlită, după cum o credea el că este, și începu a-și imputa zicând:

— Moșii mei pârcălabi n-au fost, tată-meu, asemenea n-a fost pârcălab, cine mă puse pe mine a crede că eu aș fi bun de o asemenea slujbă? Rămăsei și nemâncat! Crăp de foame și de osteneală. N-are cine mă lua de coadă, și să mă învârtească și să mă învârtească, până mi-o rupe și coada; măcar să mă aleg cu atât.

Călugărul n-așteptă să mai zică încă o dată lupul ceea ce credea el că-și spune numai lui însuși și făcu tocmai precum se temea lupul că nu a să se găsească nimeni cine să-i facă și ast neajuns.

BOIANGIUL ȘI SNOVOSUL

A fost odată un snovos. El speriașe o lume cu glumele lui cele nesăbuite. În cele din urmă își găsi băcăul.

Ducându-se odată la un boiangiu, îi zise:

– Domnule, te rog să-mi spui cât costă să-mi vopsești brâul ăsta?

– Cum să ți-l vopsec, nene? întrebă boiangiul.

– Iaca, roșu să nu mi-l faci, că nu-mi place.

– Bine, să ți-l fac negru.

– Nu-mi place.

– Albastru, galben, negru, stacojiu etc.

– Știi ce? Să nu mi-l faci nici roșu, nici albastru, nici galben etc., însă să mi-l vopsești într-un fel așa ca să-mi placă.

– Prea bine, zise boiangiul, care văzu cu cine are a face. Ți-l fac, dar costă atât.

– Ba atât.

– Ba atât.

– Ei, haide să fie bine!

În sfârșit se învoiră la preț. Apoi calendroiul de snovos zise:

– Când crezi să fie gata, ca să vin să-l iau?

După ce se gândi puțin, se scărpină în cap, boiangiul răspunse:

– Azi avem luni; apoi să nu vii nici marți, nici miercuri, nici joi, nici vineri, nici sâmbătă, nici duminică, nici luni, încolo poți veni când vei voi.

Într-una din zilele săptămânei următoare, mușteriu cu brâul vine la boiangiu și voiește a ști dacă brâul este gata.

– Ei, iată am venit precum mi-ai zis; gata este brâul?

– Mă iartă, răspuse boiangiu, eu nu ți-am zis să vii azi, marți. Fă bine mă rog și-ți adu aminte cum ți-am zis.

După ce trecu de altă săptămână, același răspuns. După încă o săptămână, văzând că i se dă tot răspunsul din săptămâna trecută, întrebă din nou:

– Dar bine, domnule, când să vin?

– Oricând vei pofti, răspuse boiangiu, numai în zilele în care ți-am zis la început să nu vii, fiindcă nu este gata.

Acum văzu calendroiul că voind a păcăli s-a păcălit pe el însuși. Și ca să poată să-și scoată brâul, alergă la alte mijloace. Trase pe boiangiu la judecată.

– De ce nu dai brâul omului? întrebă judecătorul pe boiangiu.

– Domnule judecător, răspuse boiangiu, omul acesta mi-a adus în adevăr un brâu ca să i-l vopsesc, și mi-a zis să nu i-l fac nici roșu, nici galben, nici verde, nici albastru, nici negru, nici fistichiu etc. și ne-am învoit la preț.

– Așa este, domnule judecător, începu a zice snovosul. După ce ne-am învoit omenește, l-am întrebat în ce zi să vin să-l iau și mi-a răspuns ca să nu vin nici marți, nici miercuri, nici joi, nici vineri, nici sâmbătă, nici duminică, nici luni. Era într-o luni când i-am dus brâul să mi-l vopsească. Peste o săptămână când m-am dus să-l iau, mi-a zis că nu e gata. Peste altă săptămână mi-a zis ca și la început. Și de atunci de câte ori m-am mai dus să-mi iau brâul, mi-a răspuns că eu mă duc tot în zile în care dânsul mi-a spus că nu e gata.

Respect p...

Judecătorul, văzând ce fel de oameni are a judeca, se trase la chibzuire. Apoi le zise:

– Slujitorul acesta, om al tribunalului, este însărcinat să vă împace. Duceți-vă cu dânsul.

Slujitorul îi duse pe Dealul Mitropoliei; acolo, cu ajutorul altor slujitori, îi legară fedeleș pe amândoi la un loc, unul în fața altuia, și le dete drumul de vale. Pe când veneau de-a berbeleaca, slujitorul întrebă pe omul cu brâul:

– Cum să-ți vopsească brâul?

– Să-l vopsească cum dracu' l-o vopsi, răspunse el.

– Când să vie omul să-și ia brâul? întrebă pe boiangiu.

– Să vină când naiba o veni, că este gata.